

Sygn. akt I KS 2/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski (przewodniczący)

SSN Andrzej Tomczyk

SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)

Protokolant Anna Kuras

w sprawie **M. G.**

oskarżonego z art. 157 § 1 k.k. i art. 207 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 11 lutego 2020 r.

skargi obrońcy oskarżonego

od wyroku sądu odwoławczego – Sądu Okręgowego w S.

z dnia 25 lipca 2019 r., sygn. akt II Ka (...),

uchylającego wyrok Sądu Rejonowego w S. z dnia 29 marca 2019 r.,

sygn. akt II K (...) i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

**uchyla pkt I zaskarżonego wyroku i sprawę w tym zakresie
przekazuje Sądowi Okręgowemu w S. do ponownego
rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

M. G. został oskarżony o przestępstwo z art. 157 § 1 k.k. i art. 207 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w S., wyrokiem z dnia 29 marca 2019 r., sygn. akt II K (...), uznał M. G. za winnego popełnienia czynu z art. 157 § 1 k.k. i za to skazał go na karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych, przyjmując wysokość jednej stawki za równoważną kwocie 50 zł (pkt I) oraz uniewinnił go od popełnienia czynu z art. 207 § 1 k.k. (pkt II).

Po rozpoznaniu apelacji prokuratora oraz obrońcy oskarżonego, Sąd Okręgowy w S., wyrokiem z dnia 25 lipca 2019 r., sygn. akt II Ka (...), uchylił rozstrzygnięcie z pkt II wyroku i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w S. do ponownego rozpoznania (pkt I). W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy (pkt II).

Skargę od powyższego wyroku w zakresie pkt I wniósł obrońca oskarżonego M. G.. Zarzucił naruszenie art. 437 § 2 k.p.k., poprzez błędne uznanie, że zachodzi jedna z podstaw uzasadniających uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 29 marca 2019 r., sygn. akt II K (...), i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, a to reguła *ne peius* określona w art. 454 § 1 k.p.k. oraz konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości.

Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

Prokurator Prokuratury Rejonowej w S. w odpowiedzi na skargę wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga jest zasadna.

Zgodnie z art. 539a § 3 k.p.k. skarga od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania może być wniesiona z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. lub naruszenia art. 437 k.p.k. Z kolei przepis art. 437 § 2 k.p.k. stanowi, że uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości.

Powodem wydania przez Sąd odwoławczy w tej sprawie orzeczenia kasatoryjnego nie była żadna z przesłanek wskazanych w art. 437 § 2 k.p.k. Jak wynika bowiem z uzasadnienia tego orzeczenia, przesądziła o tym konieczność przeprowadzenia ponownej weryfikacji źródeł dowodowych, przede wszystkim wyjaśnień oskarżonego M. G., a także udokumentowanych aktów przemocy, interwencji Policji itp. oraz przesłuchania w charakterze świadków H. K. i J. Z. Było to niezbędne, skoro istotnych dla rozpoznania sprawy we wskazanym zakresie okoliczności, wynikających choćby z powyższych dowodów, „Sąd pierwszej instancji nie wziął pod uwagę, dyskwalifikując zeznania świadka w osobie dzielnicowej (wskazującej na procedurę Niebieskiej Karty), jak również matki pokrzywdzonej A. M.”. Zdaniem Sądu odwoławczego, „Sąd I instancji poczynił ustalenia faktyczne, w oparciu o materiał dowodowy, który ocenił w sposób nie swobodny lecz dowolny, co stanowi naruszenie jednej z podstawowych zasad postępowania i w efekcie przyczyniło się do wydania orzeczenia dotkniętego uchybieniami. Wszelkie niejasności i wątpliwości Sąd rozstrzygnął wbrew regułom zawartym w art. 410 k.p.k. i art. 7 k.p.k.” (s. 6). W tej sytuacji, Sąd drugiej instancji przyjął, że konieczne było ponowne przeprowadzenie niektórych dowodów oraz ich ocena celem dokonania niebudzących wątpliwości ustaleń faktycznych z punktu widzenia wyczerpania znamion przestępstwa znęcania się. Zachodziła też potrzeba przesłuchania dwóch osób, które wcześniej nie składały zeznań.

Te czynności procesowe mogły być jednak przez Sąd odwoławczy samodzielnie wykonane, zaś przeprowadzone dowody ocenione przez pryzmat zarzutów podniesionych w apelacji prokuratora, od czego jednak Sąd ten się uchylił. W orzecznictwie Sądu Najwyższego trafnie i konsekwentnie przyjmuje się, że sama konieczność ponownej oceny przeprowadzonych dowodów nie mieści się w kręgu podstaw rozstrzygnięcia, o którym mowa w art. 437 § 2 *in fine* k.p.k., tj. wyroku kasatoryjnego, także i wówczas, gdy sąd odwoławczy zasadnie wykaże, jakich to kardynalnych uchybień art. 7 k.p.k. dopuścił się sąd *meriti* przy ocenie zebranych w sprawie dowodów (zob. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., I KZP 3/19 oraz wyroki z: 9 grudnia 2016 r., IV KS 5/16, LEX nr 2165596; 5 września 2017 r., II KS 2/17, LEX nr 2382409; postanowienie Sądu Najwyższego z 23 maja 2017 r., III KS 2/17, LEX nr 2298284). „Samą więc

potrzebę dokonania na nowo oceny zgromadzonych w sprawie dowodów nie można postrzegać w kategoriach okoliczności samoistnie determinujących konieczność przeprowadzenia przez sąd meriti przewodu sądowego w całości (a tym samym i uznać ją za wystarczającą do wydania kasatoryjnego wyroku przez sąd odwoławczy), skoro (obecnie) nie ma żadnych przeszkód (poza tymi przypadkami skatalogowanymi w tymże przepisie art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k.) prawnych ku temu, by to sąd odwoławczy - w związku z rozpoznawanym środkiem odwoławczym - samodzielnie tych czynności procesowych dokonał (...). Obecnie art. 437 § 2 k.p.k. nakłada na sąd odwoławczy wręcz obowiązek merytorycznego orzekania poza przypadkami w nim wskazanymi. Wprowadzenie w tej regulacji katalogu przyczyn uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania zwiększa apelacyjność postępowania odwoławczego oraz modyfikuje funkcje sądu odwoławczego z dominującej dotychczas kontrolnej w kierunku kontrolno-merytorycznej. *A contrario* z art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. wynika obowiązek reformatoryjnego orzekania przez sąd odwoławczy, co w połączeniu z uprawnieniami do szerokiego przeprowadzenia postępowania dowodowego powoduje, że ciężar merytorycznego rozpoznania sprawy spada na sąd drugiej instancji” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2018 r., II KS 3/18, LEX nr 2449785).

Skoro zatem nie stwierdzono w tej sprawie konieczności przeprowadzenia na nowo w całości przewodu sądowego, nie zachodziła też żadna z przyczyn wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k., jak też nie wskazano na przepis art. 454 k.p.k. ograniczający możliwość wydania przez Sąd odwoławczy orzeczenia reformatoryjnego, za trafny uznać należało zarzut sformułowany w skardze, że poprzez uchylenie wyroku Sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania doszło w postępowaniu odwoławczym do naruszenia przepisu art. 437 § 2 k.p.k.

W takim razie konieczne było uchylenie rozstrzygnięcia z punktu I zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym, w toku którego uwzględnione zostaną wyrażone powyżej zapatrywania.

Mając to wszystko na uwadze, należało orzec jak wyżej.

